

DE LADY EN DE VRIJBUITER

(„Stingaree“)

Savoy Theater

Dit is weer eens een echt ouderwetsche, romantische film, zoals reeds de Nederlandse titel met zijn merkwaardige combinatie van begrippen doet vermoeden. Het verhaal is ernstig bedoeld, maar het zal den toeschouwer, die wat nuchter is ingesteld, moeite kosten het geheel au sérieux te nemen. Voor wie het al te ongelooftwaardig vindt, kan dit alles een troost zijn: het speelt in een ver land — Australië — en een ver verleden — omstreeks 1874. De vrijbuiters uit den titel is de gevreesde bandiet Stingaree, die bij het begin van het verhaal den omtrek onveilig maakt van de hove, waarop de heldin van de film woont, een jonge meisje (waarom zij in den titel „de lady“ genoemd wordt, is een raadsel), dat na den dood van haar ouders bij Engelse kolonisten in huis is genomen. Dit meisje heeft een mooi stemmetje en zou niets liever willen dan zangeres worden, maar haar ijdele en naijverige meesteres en pleegmoeder, die een hoogen dunk heeft van haar eigen zangkunst, verbiedt haar zich te oefenen. Stingaree dringt de woning binnen, terwijl het meisje alleen thuis is en hoort haar zingen. Hij geeft zich uit voor een Engelsche verzoeker, gaat den beroemde zanger Sir Julian, en heeft haar in zijn armen. Hij verzoekt haar te trouwen en haar te helpen. Na enkele minuten al ziet men ze zeer idyllisch met elkaar muziekereen en als hij, weer even later, voor de politie moet vluchten, neemt hij het meisje en passant naar zijn schuilplaats in de bosschen mee.

Hyperromantisch is dan de wijze waarop hij voor haar toekomst zorgt. Met het pistool in de hand dwingt hij Sir Julian naar haar te luisteren. Zelf wordt de eelmoedige struikroover wel is waar bij de achtervolging gewond en gevangen genomen, maar Sir Julian neemt het meisje mee naar Londen om een zangeres van haar te maken, en Stingaree kan op haar wachten. De film toont dan verder hoe het meisje carrière maakt en eindelijk weer eens als een beroemd zangeres in Melbourne een concert komt geven. Stingaree ontsnapt voor die gelegenheid uit de gevangenis en verschijnt in de uniform van den gouverneur; dien hij onderweg uitgeschudt heeft, in een loge van de concertzaal. Zijn beschermelinge zingt haar schoonste lied en als hij 's nachts, opnieuw achtervolgd, in haar kamer dringt, toont zij zich bereid met hem te vluchten, haar carrière op te geven en zijn vrijbuitersbestaan te deelen.

William A. Wellman, een bekwaam regisseur van het tweede plan, heeft dit stuiverblad-verhaal genomen voor wat het was en geen moeite gedaan het althans door een bijzonder persoonlijke verfilming op een hooger plan te brengen. De belangrijke actrice Irene Dunne is in de onwezenlijke hoofdrol van deze film, die voortdurend op niets zoozeer aanspraak maakt als op haar zangkunst, feitelijk niet op haar plaats. Zij is eigenlijk te goed voor dit soort werk. Richard Dix is Stingaree en het meisje gezegd, dat deze Robin-Hood-romantiek hem goed afgaat. Mary Boland maakt een voortreffelijke parodie van de zelfingenomen vrouw des huizes en Una O'Connor is als altijd een scherp gekarakteriseerde dienstbode.

Arsena wordt de eigenlijke strijd om de macht gevoerd, die tenslotte voert tot Sandors overwinning, zijn begenadiging en herstel in zijn oude rechten. Met deze film onder de regie van Karl Hartl heeft de Ufa een goed stuk werk geleverd. Vooral de massa-regie van de jaarmarkt en van het feest bij Szupan is zeer te prijzen. Daarnaast echter zijn er nog tal van mooie plees-senes. Alles wijst erop, dat de Zigeunerbaron een succesnummer van Asta's zomerprogramma zal worden.

4 1/2 MUSKETIERS

Apollo Theater

Opnieuw een film uit de Bodapaster Huni-studio's van hetzelfde spelersgezelschap, waarvan men de vorige week in een ander theater hier ter stede de film Einde slecht, alles goed heeft kunnen zien. Szöke Szakal, Felix Bressart, Otto Wallburg; Tibor von Halmay, Ernst Verbees — het is een heele batterij van filmkomieken. Geen wonder dat in de programma en advertentie voorspelde lachsalvo's bij het publiek nderdaad niet uitblijven, maar dat is ook ongeveer al het goeds dat er van 4 1/2 Musketers te zeggen valt. Het is, wat inhoud betreft, zoo mogelijk nog onbeduidender dan Einde slecht, alles goed en de onbekende Hongaarsche regisseur kan van Fritz Schulz, den regisseur van Einde slecht, alles goed misschien nog leeren. Wij zullen echter een zoo nadrukkelijke als „vacantiefilm“ aangekondigde amusementsproduct er maar niet te hard over vallen, dat het artistiek en technisch niets te betekenen heeft en oorspronkelijkheid mist, maar alleen nog even meedeelen wat dezen „lachschor“ inhoudt.

De „4 1/2 Musketers“ dat is een strijkkje, bestaande uit vier muzikanten en een hond. De slagwerker (Szöke Szakal) brengt zijn vrienden voortdurend in moeilijkheden, doordat hij het niet laten kan zijn neus in eens andermans zaken te steken; de jongste, de violist, zorgt echter voor de grootste verwikkeling. Hij heeft tot vriend den wereldberoemde radiozanger Doratti. Uitgestuurd om van dezen Doratti geld te leenen, treft hij hem juist bij zijn vertrek. Als op dit oogenblik de dochter van een professor om een autogram komt, laat Doratti den jongen vollost de handteekening voor hem zetten. Het gevolg is, dat het meisje hem voor Doratti blijft aanzien, verliefd op hem wordt en hoogst teleurgesteld is als zij leest dat de beroemde radiozanger gaat trouwen. Op de bruiloft worden dan echter alle verwarringen opgelost; Doratti zorgt er voor, dat de musketers een aanstelling bij de radio krijgen, de vader van het meisje, door een serie avonturen in een nachtclub eenzijdig ontdooit, koopt zelfs voor hen het café, waar zij vroeger gespeeld hadden en daar musiceren nu voortaan, uitgegroeid tot een heel orkest, het strijkkje van de „4 1/2 Musketers“.

EMIEL EN Z'N DETECTIVES

Studio Theater

In het Studio-Theater gaat deze week de reprise van een film, die het verdient weer eens naar voren gebracht te worden. Vergeten was Emiel en z'n Detectives trouwens nog gezinsins. Deze nu drie jaar oude charmante film van Gerhard Lamprecht, is sedert haar eerste verschijnen in Nederland al herhaaldelijk op de programma's teruggekeerd en heeft zowel bij de jeugd als bij een veel-eischend publiek van filmkunstliefhebbers succes geboekt.

„Emil und die Detektive“ is vervaardigd naar den roman van Erich Kästner, waarvan Billie Wilder een uitstekende bewerking heeft gemaakt. De film wordt vrijwel uitsluitend door jongens gespeeld en het is juist hun spontaneïteit en natuurlijkheid, die de film het frische en bekoorlijke geven waarom zij bekend is geworden. Emiel, de held van de film, wordt op weg naar Berlijn van zijn geld beroofd. Zijn droom in den trein is de aaneelding tot een serie handig ge-maakte trucopnamen, die een der geestigste gedeeltes van de film vormen. Een vriendje, Gustav, en een heele trop andere jongens helpen Emiel den dief (Fritz Rasp) op te sporen. Emiel krijgt zijn geld terug en met een triumphantelijke ontvangst in Neustadt eindigt de film, waarvan ouders en kinderen evenzeer genoeg kunnen beleven.

Rembrandt Theater

Meln Herz ruft nach Dir

Het plantransport
Meln Herz ruft nach Dir was indertijd een van de grootste schlagers van het seizoen; de „cast“ der film was hiervoor trouwens reeds een garantie: Jan Klepura, Martha Eggerth, Paul Hörbiger, Paul Kemp en Theo Lingner.

Als tweede film draait een vermakelijke historie van Stan Laurel en Oliver Hardy: Het Pianotransport.

Seinpost Theater

Het jolige weeuwteje

Le grand jeu
De Lubischfilm The Merry Widow met Jeannette MacDonald werd reeds meer dan eens in deze kolommen besproken. Ook de Fransche film Le Grand Jeu met Marie Bell is een oude bekende, waar wij niet nader op terug hoeven te komen.

Des middags draait in het theater aan den zee kant de Laurel en Hardy-film Fra Diavolo.

Trianon Theater

De Witte

De eerste der Vlaamsche filmproductie is al even populair als de eerste sprekende Nederlandse film. De Witte zal in aantal vertooningen zeker niet ver van het record der Jantjes af zijn.

Hoe het ook zij, De Witte is weer in onze stad gelegerd en Jefke Bruyninx heeft zich den menschen in de zaal eiken middag trouw vertellen van zijn filmcarrière en zijn rol als De Witte.

Odeon Theater

Haar grootste succes

Haar Grootste Succes is de laatste Martha Eggerth-film welke hier ter stede vertoond werd en daarom zijn haar liedjes nog niet te vaak gezongen, zoodat ieder zich nog met plezier te luisteren zal zetten naar de Weensche nachtegaal.

Haar stiegenoot Leo Siezak en Theo Lingner assisteerden haar, zoodat men overtuigd kan zijn, dat het aan vermakelijke situaties in deze film niet zal ontbreken.

ZOO'N AAP VAN EEN JONGEN

(Peck's Bad Boy)

Cinema Princesse Schouburg

Het is al herhaaldelijk het thema van romans en ook van films geweest, dit kleine drama uit het jongensleven: de jongen, die de goede verstandhouding met zijn vader bedreigd voelt door de intrede van een nieuweeling in het gezin. Niettemin is Peck's Bad Boy, de Fox-film naar dit onderwerp die thans hier vertoond wordt, een film die men met genoegen ziet om het menscheilijke van het gegeven en de tamelijk groote zuiverheid waarmee het behandeld is.

Ditmaal eens geen sensatiegeschiedenis en geen operettegedoe, maar de sympathieke poging uit te beelden wat er in de ziel van een ruwen, maar trouwhartigen jongen omgaat, wanneer men tracht hem het dierbaarste wat hij heeft, het begrip en de liefde van zijn vader, te ontnemen.

In het geval van Bill Peck, den jeugdigen hoofdperson van deze film, geschiedt dat wanneer zijn vader, Mr. Peck, tante Lill, een zuster van zijn gestorven vrouw, uitnodigt met haar zoonje Horace bij hem te komen. Invonen, Tante Lill is een ongezonde, egoïste vrouw, die in tegenstelling tot Mr. Peck niets doet dan Bill verbieden, waarbij het keurig opgevoede, maar karakterloze en geniepse ventje dat zij van haar eigen Horace gemaakt heeft, steeds als voorbeeld wordt gesteld. De kleine Bill worstelt dapper om zich in de nieuwe situatie te schikken, maar is niet opgewassen tegen de berekenende Lill, die er op uit is haar eigen zoonje langzamerhand de eerste plaats in het huis en in de aching van Mr. Peck te doen innemen.

De grootste slag is het voor Bill van Horace te moeten vernemen, dat hij uit een weeshuis afkomstig is en dat Mr. Peck dus niet werkelijk zijn vader is. Als hij tegelijkertijd door zij vader beschuldigd wordt van een daad die niet hij maar Horace begaan heeft, wordt het hem te machtig en loopt hij van huis weg. Hij komt terecht bij Duffy, den ouden filosofischen tuinman, die hem met een goed gevonden voor-wendeel, nl. dat Bill eerst nog met Horace moet afrekenen, weer naar huis veert te doen gaan. Horace ontvangt zijn verdiende pak slaag, Mr. Peck zijn intusschen de oogen open gegaan, tante Lill krijgt een wenk om te verdwijnen en Bill is spoedig overtuigd dat Mr. Peck volstrekt niet minder van hem houdt omdat hij een geadopteerd kind is, zoodat alles ten slotte nog zoo goed afloopt als men maar wenschen kan.

Tu waardeeren is bij deze film, zoodat gezegd, vooral de keus van het gegeven. Dat wij niet zeggen dat dit gegeven, laat ons zeggen, het scenario, ook op alle punten bevredigt. Men zou zich integendeel het scenario in verschillende opzichten anders wenschen, psychologisch fijner genuanceerd in de eerste plaats. Zoodat het nu is, doet het wel eens een beetje goedaardig aan. De tegenstellingen zouden, ook wanneer ze heel wat minder sterk aangezet waren, nog welspreekender genoeg zijn. De beide indringers, tante Lill en haar zoonje Horace, behoorden zoo drakerig niet te zijn om bij den kleinen Bill het psychologisch conflict in het leven te roepen waar de film om draait. Hoeveel schrijnender zou de situatie zijn geweest wanneer de onvermydelijke ringe verwijdering tusschen vader en zoon door een welmeeneende tante Lill teweeggebracht was!

Ook de genegenheid tusschen vader en zoon zou met subtieler middelen geteekend kunnen zijn dan thans het geval is. Daar was niet het wel wat erg bombastisch-Amerikaansch aandoende diner van de „vader-en-zoon-club“ voor noodig geweest. Erkend moet worden dat daar aardige, gevoelig-geziene trekjes tegenover staan.

In de typeering der figuren is de regisseur, Edward F. Cline, over het geheel goed geslaagd. Vooral de tegenstelling tusschen de beide jongens is uitstekend getroffen. Voor Bill speelt Jackie Cooper en hij is inderdaad de aantrekkelijke kwajongen die de rol vereischt, al laat de regisseur hem wat zijn gedichtstuldrukking betreft het bokserstype wat overdriven. Jackie Seerl voldoet zeer goed als de onaantrekkelijke Horace. Van de andere spelers is verreweg de aardigste karakterisering die van O. P. Heggie als Duffy.

Peck's bad boy is zeker geen hooge filmkunst. Filmkeet raffinement moet men hier niet zoeken. Zeker is het een film die haar uitwerking op het publiek niet mist. Een vacante-film, maar een van de goede soort.

MIJNHEER ZOEKT EEN WONING — City Theater

Wanneer aan een huwelijk alleen nog maar het uittijlven van een salarisverhooging in den weg staat, wordt het tijd, dat het toekomstige echtbaar naar een woning gaat omkijken. En als men dan, zoodat Fred Riegersheim (Hermann Thimg) in afwachting van de voltrekking van zijn huwelijk, niet in een flat vol ingruis-machinery die, naar de pensiohouder vertelt, slechts door een krankzinnige uitgedacht kunnen worden, en als die pensiohouder bovendien ook Adèle Sandrock is, dan kan men er van overtuigd zijn, dat er nog vele misverstanden opgehelderd moeten worden vóór het happy end.

Zoo is het dan ook ge-loopen in de amusante film „Mijnheer zoekt zijn woning“. Deze „Mijnheer“ is de secretaris van Prof. Dr. Emil Mangold (Paul Hörbiger) die in zijn wereldbekend schoonheidsinstituut aan federe dame de gewenschte neus levert. Dit beweegt de in Venetië verloovende Miss Mary Tired (Karin Evans) ertoe zich naar Weenen te begeven, waar ze door den secretaris van den Professor aan het station verwisseld wordt met een, eveneens uit Venetië komende, dansgij, die door de reis „very tired“ is. Dit geeft reeds de eerste verwikkeling, welke door vergissingen zoowel van de verloofde van den ongelukkig secretaris (Hanna Waag) als van de echtgenote van den Professor (Hilde von Stolz) steeds gecompliceerder wordt, totdat, na een grondige boemelpartij der van ontvrouwdachte verloofde en echtgenoot, de laatste aspecteester van Weenen (Leo Siezak) de noodige opheldering brengt.

In de vacante-programma's maakt deze film,

Capitol Theater

Koning tegen wil en dank

Wat Sydney Howard overkomt, kan alleen in filmland gebeuren: „Koning tegen wil en dank“, de titel verkapt het reeds. Men ga deze film zien — zij werd eerder hier ter stede vertoond — zoo men op lachen en plezier uit is.

Flora Theater

De Jantjes

Indertijd heeft De Jantjes in dit theater een record aantal voorstellingen beleefd. Werken en velen achtteren draaide Neerlands eersterling in de Wagenstraat. Dat zij hier nu weer op het programma staat, kunnen wij dan ook gevoelig zonder commentaar vermelden.

West-End Theater

Kruiser no. 17

De dubbelrol van Weiss Ferdl als „Koninklijke Walrus“ en kruiser no. 17 is een van de vermakelijkste, een der beste, welke wij hier in de laatste jaren gezien hebben.

FILMNIEUWS

LENTELIED.

De laatste hand wordt thans gelegd aan de film Lentelied, de film, welke Simon Koster, een van de mede-auteurs van Dood Water, vervaardigt voor de N.V. Amstelfilm. Het wordt een amusements- of publiekfilm, hoe men het noemen wil, zonder groote pretentie, maar toch wel met de bedoeling aan te toonen, dat de Nederlandse filmproductie met inacht-neming van de cinematografische wetten op een hooger peil te brengen is, met minder grove, meer filmkeet middelen kan worden vervaardigd, den vroolijken ton eerder door seer en filmspel dan door aetheetische toegiften van klapsigaren e.d. kan bereiken.

Wat Koster, die behalve voor de regie ook voor het scenario aansprakelijk is, gewild heeft is de herschepping van een lente-lydie, een filmkeet incarnatie van het gevoel van lente, opgewekt en licht, in filmbeeld, fotografie, handeling, muziek en alles wat van de film is, zonder dat hij nochtans een avantgardistisch experiment heeft beproefd. Zoodat Dood Water niet somber en donker genoeg had kunnen zijn, streeft Lentelied naar een onbezwaardheid. Ook aan de fotografie van Von Bary worden dus geheel tegengestelde eischen gesteld.

In de film zal men een aantal nieuwe of weinig bekende gezichten te zien krijgen. Zoodat Ank van der Meer als Jan Trulings heeft men nog op het witte doek gezien. Dick Swidde is een ontdekking van Simon Koster, die in hem een Nederlandsche filmkomieek gevonden meent te hebben, die het niet van zijn spel, maar van zijn type heeft.

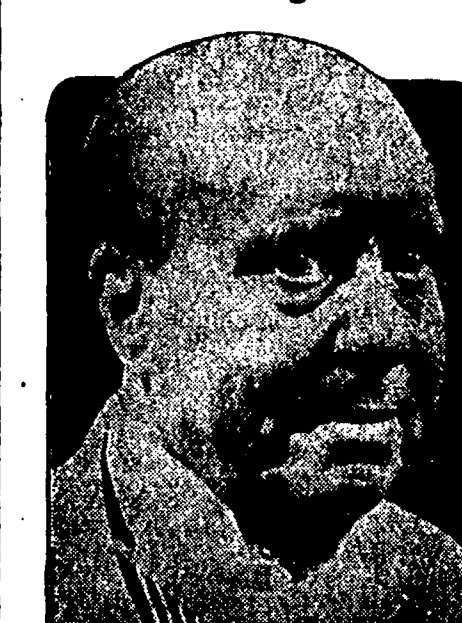
Verder werken Julia Cuyppers, Jules Verstraete, Ezerman, die zoo gelukkig debuteerde in Op Hoop van Zegen, en John Schiltuzen mee. De muziek wordt verzorgd door Cor Le-nins en Alex de Jong, maar de liederen, op woorden van Martin van der Heide, zal men niet uit den mond van de medespelenden hooren.

Naar de lente het wil, speelt al wat leeft en beweegt, eveneens een groote rol: auto's, motorbooten, vliegtuigen, die, aan de „film“, iets sportiefs, en vele dieren, een hond, een kat, koelen, een paard, die er het rustieke karakter aan geven. Vooral de dieren hebben den regisseur en cameraman heel wat kommer bereid. Zij hadden nooit geloofd, dat het zoveel moeite kostte, om een koe verschromt aan het loopen te krijgen, voordat zij op een warmen Zondag een aanvankelijke wat wantrouwen dorpsvel-wacker ten slotte tot zoveel meewerkende be-wogen, dat hij zijn heele revolver voor hen leegschoot.

Voor Rotterdam heeft de film de extra-bekoring dat zij gedeeltelijk te Rotterdam speelt. Koster, zelf geboren Rotterdammer, heeft de gelegenheid niet voorbij laten gaan, om op een van de hoofdpunten van de film een montage van Rotterdamse stadsindrukken in te lassen, welke aan het tempo en rythme van deze stad recht wil doen. Overigens speelt de film op de eilanden: Walcheren, Zuid-Beveland, Schouwen en Duiveland en dan weer voor een groot deel in en om den hel-witers molen van Biggekerke, waarvan het interieur in de filmstudio te Middelburg zoo zorgvuldig was nagebouwd, dat de molenaar zelf het verwonderd kwam aanschouwen en de niet-molenaars de reproductie veel echter vonden dan het origineel.

Als Koster met deze film gereed is, is de kans groot, dat hij opnieuw aan den arbeid gaat, nu voor de Amstelfilm in samenwerking met een buitenlandse maatschappij.

Jubileum August Kiehl

Binnenkort wordt de nestor der Nederlandse acteurs August Kiehl, 81 jaar. Tegelijk hoopt de laatste der „Drie K's“ — Kreeft, Kelly, Kiehl — zijn zestigjarige jubileum te vieren. Want precies zestig jaar geleden debuteerde de jonge Augustus Kiehl — eigenlijk tegen den zin van zijn ouders, al waren die zelf ook wel bij het tooneel — op de planken. Dat was in den Koninklijken Hollandschen Schouwburg van J. C. Valois in den Haag.

In De Vrek van Mollère — Rosier Faassen had de titelrol, verder waren in dien tijd ook Spoor, Bigot, Christy Sn. en Kiehl's moeder, een telg uit het tooneelspelersgezelschap der Sabalrolles, en zijn vader, H. G. Kiehl, bij de groep — debuteerde hij als La Flèche, de knecht, die het kistje steelt. Maar na het seizoen '78-'79 werd het Nederlandsche Tooneel gesticht en het Haagsche gezelschap hield op te bestaan. Behalve in de operette speelde Kiehl sedert toen niet meer in den Haag. En toch zal het waarschijnlijk niet te een „amsterdamsche“, maar in een Haagsche voorstelling zijn, dat „Oene Gans“ zijn merkwaardig jubileum zal herdenken. Er was n.l. te Amsterdam geen gezelschap te vinden voor het optreden voor den jubilaris.

August Kiehl zal dus in den Haag gebuldigd worden en wel op 8 dezer bij de Nederlandsche premiere van De Kribbebluffer in de Passage. Dit is de tweede film-rol van August Kiehl (die op zijn tachtigste jaar als filmspeler in Op Hoop van Zegen heeft gedebuterd); hij speelt in de Kribbebluffer een huisknecht, een heel aardige scêne.

Natuurlijk zal August Kiehl tot onze bereikings, terwijl hij over zijn jubileum een film in 's algemeen aan te praten, was — is filmen een heel ander werk dan het comedie spelen, dat ik mijn heele leven gedaan heb. Ge begint niet bij het begin, maar bij het einde of in het midden. En alles in hetzelfde decor achter elkaar afgemaakt. Precies een revue: het slaat als een pompstok op een lepel.

Maar ik voor mij vind het gemakkelijker, alleen het wachten is moeilijker; je moet soms een heelen morgen drentelen. En dan is het ook akelig dat je geschminkt wordt door een ander, nadat je het je heele leven zelf hebt gedaan. En nauwelijks heb je één zin van je rol gezegd of ze roepen „stop“ en dan moet je voor de zeldzame zin weer van een andere kant genomen worden.

„En, gastheer verder, ik heb ook een gevoelensmisch en als ik vroeger op de planken stond en ik speelde een sentimentele scêne flink uit, dan voelde ik ten slotte toch wat in mijn keel. Maar bij de film? Daar zijn tranen onbestaanbaar. Ne, dat is eigenlijk in de film — U mag het wel in de krant zetten, want in De Kribbebluffer hoef ik niet te huilen — het grootste boerenbedrog. Je staat in de film zoo nu en dan met zijn belien te praten en staat er eigenlijk geen mensch tegenover je...“

Hij verhaalt dat niet alleen van de gouden tijd van de „Drie K's“ maar ook van zijn dienst van zijn jeugd in het gezin van zijn vader, die zoodat hij plechtig verklaart, gansdijlig werd gezegend met 21 kinderen, waarvan er „maar“ drie aan het tooneel zijn gekomen.

RADIONIEUWS

PROGROGRAM ZONDAG 4 AUGUSTUS

- A.Z.T.
- 12.50 Wilhelmus en Opening.
- 14.00 Gramofonmuziek.
- 15.10 Het laatste nieuws vanwege de A. M. V. J. door de J. H. Stelma.
- 14.25 Gramofonmuziek.
- 14.30 Louis Contran in zijn repertoire.
- 14.45 Gramofonmuziek.
- 14.50 Het laatste nieuws uit Holland.
- 15.05 Louis Contran.
- 15.20 Microfoondebuitanten.
- 15.30 Uitzending door den Katholiken Radio Omroep.
- 16.15 Repertorium Waterpolo-wedstrijd Holland-Duitsland.
- 16.45 Gramofonmuziek.
- 17.50 Slotwoord en sluiting. Wilhelmus.

RADIO-TIJDSCRIFTEN.

Radio-Centrum bevat o.m. de volgende berichten: De Vars-studio's doen in J. Bloemans; Komende nieuws-radiolampen, door A. M. A. Kalmeyer; Het Luxemburg effect; De elektrische Graphoscoop, door C. v. d. Wijnard; Prof. Koomans, Ridder Nederlandsche Leeuw; Nuttige werken voor amateur-radio's; Het elektrische generator van G. C. Reijnders; Sillie afstemming, door ir Max Polak; Lotfin White eindtoetsing; de bedrijfsdemping van niet-ideale filters, door ir L. Koster; Het nieuwe hoogfrequent kern-materiaal in de praktijk, door W. Metzelaar.

Weekbladen

Spiritische Bladen van 21 Juli begint met de radiolizing van M. L. A. v. d. Heijden over Levensverruiming. W. van Gorcum geeft een artikel over het zeebeving.

F. A. Busekarr vertaalt uit Wakes Loben Hoe wij sterven.

K. houdt een leekpraatje over geesten, photographie.

De afdeling Schemad plaatst op machtiging van den hygiënecommissaris van politie te Rotterdam een waarschuwing tegen W. Verboeven, die zich uitgeeft voor psychometrist, magnetiseur, medium, enz.

De Wereldkroniek van 3 Augustus opent met een portret van minister Colijn. Bij fraule foto's vindt men interessante bijzonderheden over een in de 19e eeuw reeds gesticht Hollandsch dorp in Hongarije. De spelgert sport geeft ook iets van de Vierde eeuw te zien. Voorts wordt de locht van de K. XVIII herdacht. Het mysterie der infra-rood-stralen wordt aan de hand van drie foto's gedemonstreed. In een interview met Winifred Wagner brengt Anders Lundbeck den lezer in de steer redden Richard Wagner. Van de vele fraule illustraties vermelden we nog de betreffende kampeeren in eigen land. Ook aan goede lectuur is geen gebrek.

Eigen Haard van 3 Augustus brengt het vervolg van den met foto's illustreerden mysterieuze Gelderschen roman „De Adelaar der Tempelheeren“ van Jan van de Veluwe. Vooris is er een artikel over de Roode Zee en een over Erasmus of Zwepelle. Merv. S. C. Albersdijk Thim-van der Muelen droeg een schetsje bij. Dicky Walde-bekker vertaalt iets van het Haagsche Hollywood.

WETENSCHAPPEN

VIVISECTIE

Een verdediger aan het woord

In Forechungen und Fortschritte van 20 Mei geeft prof. dr. Paul Uhlenhuth uit Freiburg een overzicht van wat de geneeskunde aan de „veel gemade“ vivisectie te danken heeft.

Het lijkt ons billijk — vooral ook na het advies van onzer ident van den Gezondheidsraad aan de Regering — van het betoog kennis te nemen?

Uhlenhuth wijst dan allereerst op het werk van Louis Pasteur en Robert Koch, dat z. i. zonder de dierproef ondenkbaar zou zijn geweest.

Daarna komt hij op de ziekte van Well, waarvan Uhlenhuth den verwekker mocht vinden (sprochaeta icterogenes), toen hij de ziekte op marmotten had overgebracht. Ook het feit, dat op zichzelf gezonde ratten met hun urine de virulente sporendier ziekte van Well afschelden en op die wijze de ziekte kunnen verspreiden; is enkel door de marmotproef vastgesteld. Het wezen der beril-beril, de zoogenaamde vitamines en de geneesmiddelen tegen schurfbuik, rachitis en dergelijke nooddruk-ziekten, die dierproef heeft vastgesteld en aan het licht gebracht.

Maar niet alleen voor de ontdekking der infectieverwekkers in het algemeen, ook voor de diagnose van eenige besmettelijke ziekten is in twijfelachtige gevallen de dierproef noodig. Zoo openbaart de muis het milnviur en de tetanus, de marmot de tuberculose. Rat- en marmotproef zijn voor de diagnose van de pest althans voor de diagnose van pokken en doelheid. Alleen met de vier dierproef verbergen agglutinine en bacteriolytische zijn wij in staat cholera-, rat- en pestbacterien met zekerheid vast te stellen en van andere bacteriën te onderscheiden, zoodat deze methoden ambtelijk zijn voorgeschreven.

Uhlenhuth vond door dierproef een methode om bloedewit van mensch en dier te onderscheiden, zelfs in de kleinste, tientallen jaren verdroogde bloedvlecken. Indien dus de bloedvlecken op de kleseren van een miedernas menschenbloed of niet bevatten, kan dat niet anders gebeuren dan met het serum van een menschenbloed behandeld konijntje. Op dezelfde wijze heeft U. levensmiddelenvervalscheing met behulp van zijn biologische methode een licht gebracht zoodat b.v. de toevoeging van paardenvleesch bij gekookt, worst en andere vleeschwaren. Deze methode is in de Duitse Vleeschkeuringwet voorschrift geworden. De methode heeft ook de bloedvervalscheing tus-schen verschillende dieren (paard, ezel, hond, enz.) bewezen en op die tusschen menschen en een, welke men elk oogenblik met behulp van deze reactie ad oculos (voor leders oog) demonstreeren kan. Slechts het dierlijk leverst of zulke specifieke biologische reagentia. De chemicus is daartoe niet in staat.

En nog fijner reactie op vreemdsoortig eiwit neemt men in het dierlichaam zelf waar, in de gedaante van de z.g. overgevoeligheidsreactie, waarmee het U. verschil-lende keeren gelukt is, sporen van speeci-fiek eiwit in de urine van een menschen of oude mummies aan te toonen, daar zij voeters, welke met zoo'n mummie-extract behandeld waren en na eenige weken met menschelijk eiwit gezet werden, op typische wijze acuut stierven (anaphylactische schok).

Von Behring kreeg zijn diptherie-serum en tetanus-serum van het paard, U. zijn serum tegen de ziekte van Well van de marmot, dat tegen mond- en klauwzeer van het rund, dat tegen de varkenspest van het varken. U. wijst verder op de sera tegen mijnwormziekte, meningitis, longontsteking, stangenbeet, worst-vergiftig, waarvoor de dierproef onontbeermijk is.

De dieren leveren ook de belangrijkste eiwstoffen tegen pokken (Jenner), hondsdolheid (Pasteur), gele koorts, typhus, cholera, diptherie. Zonder het dier dus geen redding van den mensch.

De dierproef is ook het fundament voor de heele chemotherapie.

Uhlenhuth vertelt dan van zijn met Schmidt en Kuber samengestelde nieuwe organische antitimon preparaten in den vorm van stibinezuren, welke zoo gunstig zijn gebleken bij de tropenziekte Kalazaar. Tot dusver stierven vras ziekten voor 98 pct., thans genezen zij in 8 dagen. Ook de huiltieskmanosie (buil) en de in Egypte zeer verspreide Bilharzia-ziekte worden door de nieuwe preparaten met verras-send succes bestreden. Na nog op het succes van door dierproef verkregen chemische preparaten tegen slaapziekte, malaria genezen en de ver-wachting uitgesproken te hebben, dat de dier-proef ook nog het middel tegen ongeneeslijke ziekten als kanker zal doen vinden, besluit Uhlenhuth:

„Na al het bovengemelde zou het eenvoudige misdadig zijn het verbod van de dierproef, die tot redding van den mensch onvervangbaar is, ook maar in overweging te nemen. Het dier is naar zedelijke en goddelijke ordening ter wille van den mensch daar, en onzedelijk zou de arts handelen, als hij zich den weg van de genezing laat versperren door de dierproef, die niet doen lijden van het dier. Het dier moet door moet wijlen te beschermen is eerste wet voor den onderzoeker.“

Wij kunnen de waarde van Uhlenhuths be-toog onvoldoende beoordeelen; maar, als het waar is, dat de dierproef onontbeermijk is voor ons aller heil, dan wordt het ook allererste eere- en dankbaarheidsplicht van den mensch, het dier tegen al het noodzakelijk lijden met alle kracht te beschermen en in massa tot de Vereenigingen voor Dierenbescherming toe te treden. De dierproef mag o.l. alleen worden toegestaan aan geleerden, van wie men verwachten kan, dat zij in staat zijn, de Geneeskunde werkelijk te verrijken.

DE KONINGIN WILHELMINA JUBILEUM-STICHTING EN DE LEPROSA

Thans is de beslissing genomen — schrijft Fro Leprosos — dat de K. W. Jubileumstichting be-sloten heeft, als zij zich den weg van de genezing niet verdedigend te lepra. Door de hulp der stichting is het mogelijk te Batavia gelegenheid te schaffen voor de bestudeering en de medisch wetenschappelijke bewerking van het lepra-epidemie. Het doel daarvan is om de Koninklijke Goederting vastgestelde Reglement der stichting, gericht zijn in het bijzonder op de bestrijding van volksziekten, in dit geval op de bestrijding der lepra, een praktisch doel dus, waarmede wij instemmen.

In dit verband schrijft het blad nog: „De Regering, die over de Ned. Indische at-deeling van Het Rooide Kruis zeggingschap heeft, evenals over de Koninklijke Wilhelmina Jubileum Stichting, moge nu zij de laatste tot een bijdrage voor het bouw van een Centraal Instituut voor Lepra Onderzoek noopte, de eerste ertoe brengen om die Vereeniging te steunen, die het lot der leprozen onderzoekt en verbetert. Onze vereeniging heeft aan beginnende en desiderata van Het Rooide Kruis voldaan. De Indische afdeling van Het Rooide Kruis nog niet aan haar plicht tot steun der pogingen tot verbetering van het lot der leprozen.“